

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrum nullo modo fieri potest vt idem actus exterior eodem
temporis momento sit bonus, & malus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

2. Obiectio. Obijcies Secundò, Bonitas moralis consistit in integritate omnium eorum; quæ recta ratio dicitur actui debere conuenire: atqui alia est integritas eorum, quæ debent conuenire actui interno, alia quæ externo: ergo alia est bonitas actus externi; alia interni. Si alia bonitas, etiam alia est malitia: ergo actus exterior addit aliquid bonitatis vel malitiæ moralis supra interiorem. Ita Scotus.

Solutur. Respondeo, Si loquamur de integritate quæ necessaria sit ad formalem bonitatem moris, nego minorem: Illa enim integritas, quæ requiritur ad bonitatem actus interioris, requiritur etiam ad bonitatem actus exterioris. Nam sine illâ, actus exterior non erit formaliter bonus bonitate moris. Sicut vita animæ necessaria est ad vitam corporis, cum sit vna eademque. Si verò loquamur de bonitate obiectiua vel materiali in genere moris; sic admitto diuersam esse integritatem actus exterioris & interioris. Sed hoc non est contra nostram doctrinam, vt supra dictum.

26 3. Obiectio. Obijcies Tertio, Quando deest facultas operis, non potest actus interior esse tam perfectus, quam ille qui efficaciter causat opus: non enim potest homo tunc habere actum absolutum, *velo*, sed solum conditionatum, *vellem*, qui actus est imperfectus respectu alterius: ergo semper quando fit opus externum, est maius meritum vel demeritum.

Solutur. Respondeo Primò, Etiam si totum esset verum, hinc tamen non sequeretur, opus externum secundum se aliquid bonitatis addere; sed tantummodò actum internum esse in se perfectiorem & meliorem quando opus fit.

Secundò, Si ille cui deest facultas operis, id ignoret, poterit habere actum voluntatis absolutum æquè perfectum, atque is qui operatur; vt patet in eo qui vult dare eleëmofynam, & in executione videt se carere pecunia.

Vellem aliquid quando est tam perfectum quam volo. Tertio, Etsi actus, *velo*, physicè habeat aliquam perfectionem, quæ caret, *vellem*; tamen secundum estimationem moralem, *vellem*, non est minus perfectum quam *velo*, si illud *vellem* sit tale, vt ex vi ipsius sequeretur, *velo*, & opus ipsum posita operis facultate; quia tunc, *vellem*, virtute continet, *velo*, & opus; vt supra dictum. Quòd autem hæc voluntas non exeat in actum, causa est, non imperfectio affectus interni, sed extrinsecus defectus materiæ. Vnde patet, pauperem tantum posse mereri affectu eleëmofynæ, quantum diuitem dando eleëmofynam. Secus est, quando quis habet facultatem operis: tunc enim, *vellem*, non est tam perfectum quam *velo*; quia ex vi ipsius non potest opus sequi. De quo vide Hugonem supra lib. de Sacram. p. 14. c. 6.

27 4. Obiectio. Obijcies Quarto, Si effectus nihil addit interiori voluntati: ergo qui tantum vult mereri quantum S. Paulus re ipsa meruit, tantumdem habebit meriti. Similiter qui tantum vellet peccare quantum Antichristus, tantumdem habebit demeriti.

Solutur. Respondeo Negando consequentiam. Primò, Quia nos hic loquimur de actu vel affectu externo, id est, qui non fit actus vel effectus voluntatis: hunc enim dicimus nihil addere internæ volitioni. Secus est si effectus vel actus volitus, sit actus internus voluntatis: hic enim addit propriam bonitatem vel malitiam actui, quo volitionem.

tus est; vt fit in proposito. Velle enim mereri, est velle actum voluntatis, vel aliquid quod ex illo pendeat.

Secundò, Quia hic comparamus actum internum voluntatis cum actu vel affectu, qui natus est sequi ex vi internæ volitionis. Atqui sanctitas Pauli non est nata sequi ex tali volitione, sed solum ex alijs præstantissimis virtutum actibus. Ob eandem causam is qui optat toto affectu alere infinitos pauperes, non meretur infinitè, vt argumento quodam calculatorio videtur probari; quia opus non est tale naturâ, vt ex vi alicuius affectus sequi possit; nam vel contradictionem implicat; vel certè est omni naturæ creatæ impossibile. Sic qui optat conuertere totum mundum, non tantum meretur, quantum si re ipsa conuerteret; quia opus non est aptum sequi ex vi vnus talis affectus; sed opus est innumeris alijs bonis affectibus.

28 5. Obiectio. Obijcitur Quintò, Si actus externus non addit nouam malitiam; ergo non debet exprimi in confessione; nam tota malitia peccati satis intelligetur, si dicas te voluisse.

Solutur. Respondeo Negando consequentiam. Primò, Quia totum peccatum debet explicari, ac proinde etiam opus externum, quod est pars peccati, etsi materialis, & complementum voluntatis.

Secundò, Quia confessio iure diuino positio introducta est. Vnde credendum est, eam institutam modo commodissimo & saluberrimo: talis autem est, in quo explicantur opera externa. Primò, Quia sic facillimè & breuissimè malitia voluntatis & à penitente explicatur, & intelligitur à Sacerdote. Secundò, Quia plebs vix potest aliter se explicare. Tertio, Quia id sæpè necessarium, vt præscribatur idoneum remedium vel restitutio, vel satisfactio; vel vt vitetur scandalum; vel vt absoluatür à censura. Quarto, Quia peccatum externum cum interno simul est maius peccatum extensiuè; & turpitudine peccati in vtroque simul magis cognoscitur.

ARTICVLVS V.

Virum idem actus exterior possit esse simul bonus & malus?

Prima Conclusio. Idem actus non potest simul esse bonus & malus. Ratio est; quia contraria non possunt esse in eodem. 29

Secunda Conclusio. Actus manens idem secundum esse naturæ, potest successiuè esse bonus & malus; non autem si maneat idem secundum esse moris.

DVBIVM I.

Virum nullo modo fieri possit, vt idem actus exterior eodem temporis momento sit bonus & malus?

Ratio dubitandi est in duobus casibus. Prior est, quando executio operis pendet à duobus voluntatibus, quarum altera bonam intentionem habet, altera malam: vt cum Dominus bona intentione iubet dari eleëmofynam, & famulus mala intentione exequitur. Alter est, quando executio 30

do executio pendet ab vna voluntate, median-
tibus duabus intentionibus, altera bonâ, altera
prauâ: vt si des eleemofynam ob duos fines in
solidum, vt ob laudem humanam, & ob satisfac-
tionem peccatorum: hoc enim fieri posse patet
ex dictis suprâ, qu. 12. art. 3.

Idem actus
exterior
pendens à
duabus vo-
luntati-
bus, potest
simul esse
bonus &
malus.

Respondeo & Dico Primò; In priore casu
idem actus exterior simul est bonus & malus, me-
ritorium vitæ æternæ, & mortis æternæ.

Probatur, Quia illa largitio, vt est actus Do-
mini, est meritoria; proficitur enim ex bona
intentione; neque Dominus ei aliquid apponit,
quod meritum impediât. Vt verò est actio famu-
li, est demeritoria; facit enim illam morti-
ferâ intentione, vt suppono.

Respondent quidam; illam actionem non esse
moralem respectu Domini, sed solum respectu
famuli; proinde Dominum non mereri per illam,
sed solum per imperium quo iubet illam fieri,
quia non est in potestate Domini nisi remotè.

Sed contrâ, Is qui mandat; propriè est causa
moralis effectus secuti; vnde in vtroque foro in-
currit penas iuris, non fecit, ac si per se fecisset.
Nec refert; quod effectus non sit immediatè in
eius potestate: quia dum quis occidit sagittâ, ef-
fectus non est immediatè in sagittarij potestate;
tamen occisio illa propriè est opus eius, ac pecca-
tum. Pari modo dum quis per famulum agit,
imperio enim suo ei veluti impetum quemdam
ad opus imprimit, ex quo moraliter sequitur ope-
ratio; sicut sagittarius imprimit sagittæ impetum,
ex quo sequitur motus & percussio.

Dices, Contraria non possunt esse in eodem;
atqui bonum & malum sunt contraria.

Respondeo, Non posse esse in eodem respectu
eiusdem, sed bonè respectu diuersorum; sicut si-
mile, dissimile; æquale, inæquale: bonum enim
& malum dicunt relationem sicut simile & dissi-
mile; quod enim vni bonum, est alteri malum.
Adde, bonitatem & malitiam non esse in actu
exteriore intrinsecè vel immediatè, sed solum per
denominationem extrinsecam, à diuersis actibus
interioribus.

31
Idem actus
exterior
pendens ab
vna vo-
luntate
mediante
duplici in-
tentione,
vna bona
altera ma-
la, est ab-
solutè
malus.

Dico Secundò, In altero casu probabilius vi-
detur, idem opus externum non esse simul bo-
num & malum, sed absolutè malum.

Probatur, Quia vt actus dicatur bonus, nihil
debet habere mali respectu subiecti cui bonus
dicitur: Bonum enim est ex integra causa. Atqui
talis actus exterior habet aliquid mali, scilicet
quòd procedat ex intentione vanæ gloriæ in eâ-
dem voluntate: ergo non est bonus.

Dices, Ille actus procedit etiam ex bona in-
tentione.

Respondeo, Hinc tantum sequi esse bonum
secundum quid, seu vt præcisè ab illa intentione
pendet; non autem esse bonum absolutè. Et ratio
est, quia bona intentio interior, non potest
opus externum facere simpliciter bonum respectu
operantis, si ipse operans vel per negligenti-
am, vel per prauam aliam intentionem illam
contaminet: Nam hoc ipso veluti maculam con-
trahit, quæ impedit ne bona intentio ipsum ab-
solutè bonum & pulchrum reddat. Secus res ha-
bet, quando opus à diuersis voluntatibus pro-
cedit; tunc enim is qui facit opus bona intencio-
ne, non apponit ei labem per malam intencio-
nem, vt i supponimus.

Hinc sequitur, idem opus externum non esse
simul meritorium & demeritorium; quia etsi in bona
intentione sit meritum, hoc tamen non potest
operi externo communicari, eò quòd per infe-
ctionem quam trahit à mala intentione, reddat-
ur incapax.

32

Dixi, esse probabilius, quia contrarium etiam est
probabile, vt docet Almainus tract. 1. Moral.
cap. 12. Adam in fine 2. Sent. dub. vlt. Medina
hoc loco; & alij quidam. Ratio est; quia opus
externum procedens ex duabus intentionibus,
etsi physice sit vnum; tamen moraliter est du-
plex; vtpote duplici intentione informatum;
& ita mirum videri non debet, si simul sit bo-
num & malum; inmeritorium & demeritorium;
presertim cum hæc solum per denominationem
extrinsecam ei conueniant.

Contrariè
tamen est
probabile.

Dices: ergo idem in eodem opere poterit si-
mul mereri vitam æternam, & damnationem.

Respondeo Negando consequentiam. Repu-
gnat enim vt hæc simul fiant, non solum eodem
actu, sed etiam diuersis; quia repugnat vt idem
subiectum operans sit dignum vitæ æternæ, &
morte æternæ. At non repugnat vt idem operans
dignus sit vitæ æternæ, & pœnâ temporali; vt sit
in statu gratiæ, & peccati venialis. Nihil ergo
incommodi, si concedamus hominem eodem
opere externo propter diuersas intentiones me-
reri simul vitam æternam, & peccare venialiter:
Hoc enim meritum immediatè conuenit inten-
tionibus; mediatè verò & extrinseca denomi-
natione operibus externis.

Probabile
est, idem
opus ex-
ternum, vt
actu, sed etiam diuersis;
quia repugnat vt idem
subiectum
operans sit
dignum vitæ
æternæ, &
morte æternæ.

Dico Tertio, Idem opus externum potest suc-
cessiuè esse bonum, & malum; meritorium vitæ
æternæ, & mortis æternæ. Est communis senten-
tia Doctorum.

33
Idem actus
externus
potest suc-
cessiuè esse
bonus &
malus.

Probatur Primò, Quia quæuis externa ope-
ratio successiua, potest inchoari bona intentione,
& sic erit meritoria; & paulò post continuari
mala intentione; & tunc incipit esse demeritoria:
erit tamen vna & eadem actio continua, quam-
uis secundum aliam partem futura sit bona, se-
cundum aliam, mala.

Secundò, Idem probatur de actione indiui-
sibili, quæ non habet partem post partem; quia
fieri potest vt eadem consideratio intellectus,
imaginationis, oculorum, primò fiat bona in-
tentione; deinde mala intentione continuetur,
nulla facta mutatione in ipsa consideratione: Vt
si cogites de materia turpi, initio quidem animo
iuuandi proximi, postea animo te oblectandi.

D V B I V M. I I.

Utrum idem actus internus possit esse simul bo-
nus & malus?

Quidam Parisienses affirmant teste Almai-
no, tract. 1. c. 12. Et probant Primò, Ex
voluntate mentiendi obstetricum ad saluandos
infantes Hebræorum. Exodi 1. Secundò, Quia
potest aliquid eligi ob duos fines, alterum bonum,
alterum prauum: atqui talis electio simul est
bona & mala. Tertio, Quia potest quis velle
temperatè comedere eo tempore, quo est contra
votum: atqui hæc voluntas videtur bona, quia
tendit in bonum temperantiæ; & praua, quia est
contra votum.

34
Quidam
Parisienses
affirmant.

Respondeo,